

Latvijas Amīrs.

56. gadagājums.

Nr. 16.

Trešdeinā, 20. April (2. Mai).

1877.

Nedākēra adrese: Pastor Safranowicz, Lutiringen pr. Frauenburg, Kurland. — Efpedīzija Besthorn & Nephēr grahamatu bohēdē Jelgavā.

Nahdītājs: Visangstakais manifests. Sīnas. Zilejadas dīshīvības virsīmes? Visangstakabs sīnas. Wehstīlīte ir Baufīks. Behdu wehsts. Pei mīkhābs kāpa. Drukas mīfējums. Atbilda. Sludināshanas.

„Wald. wehstīfis” Nr. 79. no 13. April 1877. sīno:

Visangstakais manifests.

No Deewa schehlastības

Mehs, Alekanders tas Obtrajs,

Batwaldneeks par visu Kreeviju, Bohļu īehnīsch, Pinūsemes leelīsts

u. t. j. pr., u. t. j. pr., u. t. j. pr.

Muhfu ustizami pawahlīeli pārlīst to dīshīwu un nemītejamu rūhpestu, kādu turam par to no Turķijas apspeestī kīstīgu lauschu likteni. Pee Muhfu wehleschanahs, viņu dīshīwi pārlabotī un viņem stipru drohschību išgādāt, viņa Kreevu tauta nem dalibū, gatava būhdama, jaunus upurus nest deht dīshīwes weeglināshanas kīstīgeem. Muhfu pawahlīneku ašmīs Mums arweenu bij dahrgas. Viņa Muhfu waldīshana apleezina Muhfu gahdaschāmu, lai Kreevija meerā waretu mist, ori pat pee teem behdigeem notikumeem Herzegovinā, Bosnijā un Bulgarijā. Mehs bijahm eesfaklumā nodohmajuschi, zaur meerīgham farunahm un weenprahību ar tām Mums draudsīgahm Ēiropas leelīstībām pānahkt dīshīwes laboschāmu kīstīgeem Turkos. Mehs diņi zaurus gadus efam bez mītēshanas pēbz tam dīshīschees, Turku us-wedināht us reformahm, kas spehtu kīstīgo hōs Bosnijā, Herzegovinā un Bulgarijā pret viņu wīrsneku warmahību far-gaht. Schahdai reformu išpildīshānai bij ja-atlez no agrākem apnēhmumeem, kādus Turks viņas Ēiropas preekschā bij apfohlījes. Bet Muhfu puhsini līhds ar zītu walstīju rak-stīem nepānahza to nodohmatu mehki. Turks palika stīhvi pee tam, nedoht nekahdu galvoschānu par fānu kīstīgu pa-wahlīneku drohschību un atraidīja Konstantinopoles konferen-žes nospreedumus. Wehledamees, viņu kas ween spehjāmīs darīht, lai Turks tilku pārlīzeināhts, Mehs likahm zītahm walstīhm preekschā, weenu ihpāschu protokoli usrafīht, tanī sanemt tohs swarīgakohs spreedumus no Konstantinopoles konferenžes un Turku waldīshānu usaizināht, lai viņa pree-beedrojāhs schai starptautīgai darīschānai, kas ir ta galeja rohbesha no Muhfu peepriju meherā. Muhfu zerības nevepildījāhs. Turks neklaušījāhs nei us viņas kīstīgas Ēiropas wehleschanahs un nepeebeedrojāhs teem nosazījumeem proto-

kolē. Savu meera mīhlestību līhds dibenam išmehlīschī efam zaur Turka lepnu stūhgalwību speesti us spehīzīgakū fohli. To peeprafa ta taisnība un Muhsu pāschu gohds. Turkī ar fānu pretoschānōhs Muhs speesch, eerohtīschu waru nemt pālihgā. Ošti pārlīzeināti no Muhsu leetas taisnības, Mehs pārlīdinām, pasemīgā pālāuschanahs us Deewa pālihgū un schehlastību, viņem Muhsu iſtīzīgeem pawahlīneekem, ka tas brihdis ir atnahīs, us ko ūhmejahm ar Saweem wahrdeem, us ko viņa Kreevījā weenbalsīgi atbil-dejuſi. Mehs iſteizahm to nodohmu, pāftahīgi to leetu west, tīklihds ka to par wājādīgu tūresīm un Kreevījas gohds to peeprihs. Deewa pālihgū pēsaukdāmi par Muhsu ūrdīgu karaspēku, efam nu tam pawahlījuschi, Turku rohbe-schās eet eekchā.

Dohts Kīschinewā, 12. April 1877. Muhsu waldības 23. gadā.

Us originala ar pāschā Keisara majestētes rohku parakstīhtis „Alekanders.”

Tā tad nu ir tas swara viļnās wahrds iſteikts: Kreevīja ir Turkām karu peeteikusi. Viņi pawahlīneki fāmana ūhībs leetas ūwaru, un weenās ūshanas eet zaur viņem teem milioneem, ka tas fāsch tohp ūshemis par taisnīgu, ūhētu leetu un ka Kreevījas gohds to peeprafa. Mehs ūnam, kad muhsu ūshīgi mīhlohs Keisars ūnu ūhbinu ūswelt, ka zītadi tad wāirs nebīj iſ-tohpāns. Viņš ūned karu ūmīs eekhrodams, bet apspeestīus glāhīdam. Ta vijuščēhīga ūrds, kas milioneem pawahlīneku ūhībū dāhvināja un gaišmās ūkūs atwehra, ūshem ūhētu karu pret to, kas brihībū un taisnību ar ūhībam min. Lai tad nu Deewa tas Kungs Zebaoit wada muhsu karaspēku, un pawahlīj teem brahleem un dehleem tais karu ūkūmās pret to, kas ir kīstīgo ūkūlās eenaidneks, lai ūhēti muhsu eerohtīschū un dohd pēbz viļnās ūwareshanas armījai ūlānai drihi pārhīnāht mahīja. Viņa walīs, viņas tautas buhs galawas, nest viņus tohs upurus, lai tas atšwa-bīshanas dārbs tilku iſdārīhts. Ari zaur muhsu ūrdīm ūkan tā ūhīgīshāna, kas tagad eet zaur viņu walīi: Deewa ūpalihs muhsu Keisaram.

S.

No eekchēmēm.

Starp ūlānajumeem atrohdāhs ūsaizīshāna pee viņas latv. tautas, mīhlestības dāhwanas doht preeksch karā eewaino-teem dehleem un brahleem. Schā komitejas ūhīgīshānu ūzen. ūsītājēem pee ūrds ūkūmā ūnorhdām us to ūlānajumi ūpāschu.

R. S.—3.

Taunais Latvīešchū laikrākts, „Peepajās pastīneeks”, (isdohts no Niemann & drukatawas, Peepajā, makša pat gadu

1 rbl. un par pastu pefsuhkoht 1 rbl. 60 kap.) ir 23. Merz ar sawu pirmo nummuru laudis isgahjis. Sawu programu preefchā lijis winsch tas ujrunas wahrdā faka: „Par jebkadas ihpaschas tautibas kohpejeem mehs nedohmajam vis eetaisitees. Waj kusch ir Latweetis, waj Krews, waj Wahzeetis, tas mums buhs weenalgas; mums tikai ruhpehs, waj kusch ir zilweks, waj lohps. Sohlitees foehlamees Latw. walodu, zif ween spehjam, kohpt skaidru, ar wiseem meeru tureht, no labprahliga wainotaja labprahlt mahzitees, aplamas fehfschanas par galwu laift. Luhdsam katu, kam kas buhtu pahrrunajams un suojams, lai mums sawus rakstus neleeds.“ Mehs fweizinan jauno darba beedru un wehla tam wisu Deewpalithgu wina jauna zela.

Golding. Anz. fawā 13. Nr. pahrruna wehkreis to leetu, fa Rihgas-Tukuma dselszefch newar jau pee Tukuma nobeigtees, bet tam wajag eet tahla; preefch Kursemes dshwes ta weeniga, deriga lhnija tahla buhtu no Tukuma par Kuldigu us Wentspili. Jau ta deenwidus-lhnija eet tik gar Leischu rohbeschahm un Kursemei mai labumu atnes; ja nu ta jauna seemel-rihtos atkal titku no Tukuma taifni us Wentspili wilcta un eetu zaur paschu tukfnaju, tad atkal wisai Kursemei mas kas no tam atlehktu. Ap Kuldigu buhtu pee 20 werstes lhnuma, bet schis lhniks tilku pilnam aismaksahts, kad lhnija peenemu klah anglico semes widu. Tapehz deewsgan noscheljojami dsirdeht, kad no dauds puschn to leetu ta grib greest, fa ta taifnala, bet nederigaka lhnija lai tohp taifita. Ihpaschi Rihga us tam dsenahs, gribedama Wentspili par sawu preefchhostu eetaisih, kur, kad Rihgas ohsts wehl aissalis, waretu sawas prezis iswest waj fanemt. Rihgas kaufmani tik to rehlna, fa us taifnas lhnijas karts birkaws prezis teem nahkoht par wefelu 1 kapeiku lehtak; wineem neruhp vis, waj Wentspile, Kuldiga, Piltene un leela data no Kursemes plauft jeb ne. Un lhdos ar Rihdseneekeem runajoht wehl ari ziti no taifnahs lhnijas, un zeroht ta derigu zelu preefch karaspchka waijadfbahm panahkt. Bet waj tad ari kara waijadfbahm tahds zefch nebuhu derigaks, kas eet zaur angligaku gabalu neka kahds zaur purvjeem un meshu atlikahm? Tapehz negribam wehl wifas zeribas saudeht, kaut ari daschadas sinas beede.

No Baufkas. Muhsas upē ledus schogad fahla eet 18. Merz. Pee Jumprawmuishas ledus nodambejabs un uhdens bij tik leels, fa reti peeredsehts; Jumprawmuishas brankusis bijis dslili uhdensi, 6 srgi tur noslihkuschi un zita leela skahde notikusi; ari Meschotnes bruhsi ohtrā tahschā uhdens bijis 2 pehdas dslifch. Mehmelas upē ledus gahja 27. Merz; uhdens bij ari tur lohti leels; pee wezahs piles 1 zilweks upē eekritis un tizis no ledus aissests.

Rumbasnuishā (Dohb. apr.) 28. Merz spehlejuschi pirmoreis latveeschu teateri, pehz tam bijis weesibu wakars. Atlikums no eenahfchanahm buhchoht par labu ewainotu kara-wihru apkohpsch. beedribai.

Birschumuischā kahds fainneeks, zimermanis J. Luhaks, pee basku jrschanas tizis no kohla nosists; wezaki un brahki noscheljo ar afrahim to aifgahjuscho. Pirmo leeldeenu atkal tur weenam kalsu pahrim wimū 8 gadus weza meitenite noslihusi, uhdens straume to aissnusi un wehl lhdos schim lhniks nau atrasts, kas wezakeem jo wairak firdi lausch, fa newar ne sawa mihi behrna lhniki gohdam us dušu pawadiht. M. P.

If G. pagasta mums nostahsta, fa tur zaur suhdsibahm bijusi ohtrreis amata wihru zefchana. Jaun-eewehleitais pag, wezakais, kas pehz schi amata lohti kahrojis — neba bes wina sinas tas weens no teefas lohzelkeem braukajis pa mahjahm, parakstus apakch suplika lassidams, pee sawas amata ujsnemchanas zehlis p. weetnekeem „runu“ preefchā, kura tezis, fa winsch negribehs, „kad to par papinu fawz“, negribehs „glahsites“ un „kukulus“, lai to nandinu pataupa un zet winam reis us kapi peeminu; fa gahdachohrt par pagasta lablahschanoħs un attihstichanoħs, ruhpeschotees, lai wifis laika noteek, lai krohgħos nedisħiwo zaurahm naħħi u. t. pr. Bet schee lepnee wahrdi nemas neparahdotees ari darbōs. Papina wahrdu un tsħarku sinohit it mihi peenemt, sapulzes turot festdeenās ween, ta fa dauds tik fweħtdeenas riħt mahja pahrmahkoħt, jo par nelaimi ari krohgħs esohħi zel; teefasnams kritiċiħoħt u degunu; apfħolito għrahmatu krahutu għiobht tagħad dibinah no wezahm għrahmatu druħlahm, ko preefchnekk pa mahjahm lai falafha; runas un rakstus wiśmihħaf wedoħt pa wahziski. lai ziti tura par jo għudru; jauzotees zitu prozeses, lai paċċam kas atleż; proħtoħt ir pat sawiħstip paphra naudinu, ko tam kahds wiħriħ pheepeeħ preefchnejn roħla eespeshoħt, it klu ī-kul ēebahst u. t. pr. Kaut nu gan dasħas no taħm pahrmeschħanahm mums leekħas par dauds smalki jaflauzitħas, rakstnekk pats sinahs, fa tahds pag. wezakais nebuhs paċau leseimams, pee kura newareħs peekabinatees; kad nems katu wahrdinu, ko warbuħt draugu pulkka ismet, fweħrti un teefah, tad tomehr mums jaħrafha, kad tik ta weena leeta, ta kuku ppe-nemħan, ir taifniba, tad ir gan weeta, schim pag. wezakajam atgħadinaħt wina goħdu un amatu. Ari deħl taħm zitħam leetħam newaram deewsgan doħt apdohmaħt, fa teem, kas augħġi weetā seħdinati, buhs dubult wehrā nemt fevi paċċu un sawu amatu, no fa dauds to labu gaida un us ko wifis ażiż raugħas. Tomehr ari no ohras puses peeminam pahrmetejeem, lai ne-kadai nepeemirst, ko zetortais bausħi mahza un lai neleekħas nekkad zaur duħħam un starpibahm us to gumiditees, fa sawu waldeneku un wirfnekk goħdu weegħi prahħi aistekk un toħs ar pahrmeschħanahm apbahrha, kur warbuħt ta waina nemas taħda nau un zaur ko paklausba, kas jau ta muhsu laikos sudu, driħs tohp kausħu firdi delħeta. Lai atlehktu abahm puseħm mahziba!

Us Rihgu jau 6. April atbrauza kohra generalis von Dehn, kas buhs par wadoni tam fejtajam armijas kohram, kas ap Rihgu stahwehs. — Rihgas dahmu komiteja no fabe-dribas preefch eewainotu karawihru apkohpsħanas u-slħed wiħsus, lai mihi pas-nees dħwanas, audella gabalus, għiġi drħħnas u. z., fa wina spejji sagħaqawħt kara lażaretu waijadfbas, lai kad pehz taħdas palihdsibas eewajjadsetħos, wifis buhtu pee roħħas.

Pee Jutſchu kalka leelais schosejas tilts par Gaujas upi pirmo leeldeen zaur leelu uhdeni tizis islausti. Kamehr jaunu ustaifihs, jaħraż apkafħt gar Siguldu un Krimuldu.

Werojja taifahs zelt semkohpibas beedribu. No schiħs beedribas puses għiġi ari jau schowafar tureht lobju iſtaħħidi, lai semnekk kahrti titku paċċubinata schim leetā us preefch dixxitees.

No Durburgas raksta par fħahdu notlkum: Weena gaspaħħa isħiġi fuhrmani, ar ko nobraukt lhdos netħħlam pilseħ-

tnam. Wina pamet us fuhrmaka rateem weenu ainsaglotu lahditi un eet pati wehl bohdē ko eepirktees. Fuhrmanis gaida, gaida, bet newar sawu brauzeju fagaidiht. Pehz ilgaka laika winsch eet tuvejā bohdē un grib tur to lahditi pamest, lai to atdohd, ja gaspascha rastohs. Bet siakhrigs buhdams winsch labprahrt gribetu sinah, kas gan tai lahditē; winsch attaifa un reds eekschā — masu nedishwu behrniniu. Nu winam behdas; dohma, ka buhs us polizeju misadas tirdishanas. Te schihdu kaufmanitis, apkerigaks buhdams, dohd tam to gudru padohmu, lai brauz ar lahditi us tirkusplazi un lai til us kahdu laizinu pamet ratus weenus, gan gadisees, kas lahditi aisswilks nemanohht. Fuhrmanis tā ar darija. Atpakal nahzis reds, ka no lahdites wairs ne smakas. Ko nu tas saglis ar to buhs darijis, tas deewssin waj nahks finams.

No Pehterburgas finoja 6. April, ka Kreevijas konsulam no Konstantinopoles prohjam brauzoht, Wahzemes konsuls buhschoht Kreewu pawalstneku darishanas sawā sinā tureht. — Kreevijas weetneeks Londonē, grafs Schuvalows, ari buhschoht, ja steidsamahs darishanas buhschoht beigtees, us ihfu laizinu no Londones aissbraukt prohjam, bet tas neshmejotees wehl ne us kahdu starpibū starp Englanti un Kreeviju, ahtak derechoht us weenprahribas stiirinachamu. — Rumenija sawu karaspēku no Moldawas aiszet us Masa Walakiju; leela dala garnisones un 80 leelē gabali tohp us Kalafatu pret Widinu*) westa, kur ohtrā pusē Donawas upei Turki stahw un sahk daborées gar tiltu. — Englante wehro, ka Kreewu karaspēkhs gan nahks zaur Rumeniju us Turkeem; tā dsīrd, ta esohf Pehterburgā likusi teikt, ka Englante eeskata Parasēs deribu wehl pilnā spehla, un schi deriba aisseleidoht, ka kahda walsts ar karaspēku Rumeniju apnem. Bet Englante pati, protokoli parakstidama, ir jau salausuji Parasēs deribu. Neba Kreevija tagad par to ko behdahs. Kad Turks ar sawu spehku taifahs nahkt Kreevijem pretim un tohs Rumenijā fagaidiht, tad ari Kreevija nemees to zelu, ko ta par derigako eeskatihs. Tā tad tas war gan notikt, ka Rumenijai buhs japeereds tahs pirmahs fastapschanahs starp Turkeem un Kreevijem. Rumenija 1861. g. zehlahs is tāhm abahm semitehm: Walakijas un Moldawas; wina ir 2200 kvadr. juhdses leela ($4\frac{1}{2}$ reis til leela ka Kurseme), ar $4\frac{1}{2}$ milion. zilwekeem; Rumenijas karaspēku rehīna us 65 tuhft. wihru; dīlszelu tur ir pee 1500 werstes. Deenvidus dala, ta ihsta Walakija, ir lihdsena seme ar ohjolu fruhmajeem; wakara puze, ta Masa Walakija, ir druszin kallaina, ar mescheem. Seme nau neko bagata, bet warehs reis zaur sawu auglibu mantā eetapt. Donawas upes platumis tur wifur ir no pušwerstes lihds pilnai werstei, dīlumis lihds 70 pehdu. Pee Tuldshas, leijaspus Galazas (skat. Turku s. kara lankahrti), ir fellis, kur waretu tiltu us bukeem taifht, wifur zitur jazelahs ar kugeem pahri, jeb jataifa muzutilti.

No Pehterburgas. Wisu ausis klausahs, kas nu no Kischinewas atflanehs, kur muhju Rungs un Keisars 8. April nobraza pa Warschawas zelu — pee sawa deenvidus-armijas karaspēkha, kas tur stahw gataws. Lihds ar Keisara majesteti braza leefirsts krohnamantineeks un ziti augsti pawadoni. Ari Rumenijas firsts ir Kischinewa un tur fagaida Kreewu Keisaru. Kā muhju karaspēkhs sawu Rungu

un Keisaru tur ar lihgsmu sīrdi apjweizinhās, tā wisu pawalstneku sīrdis sawu mihiu semestehwu turp pawada un Deewu lihds. Iai winsch tai gruhtā laikā, kahdam pretim eimam, dohd sawu palihgu un laimu tam taifnigam darbam, kahdu Kreevija tagad wed. Kad nu Turks ir eedrohshinajees neween wihas Eiro-pas padohmus pee malas stumt, bet wehl ar til lepneem wahrdeem issazijis, ka winsch nelanj nemas kristigahm walstihm atbildešhanu prasht par wiseem teem breefmu darbeem, kahdi nu jau til ilgus laikus Turdōs noteek un kristigohs laudis wahrdina, tad nu ne-atleek nekahda zita atbilde, tā pahrmazifchana ar kararihksi. Kreevija, kas pušmilionu kara wihru jau preeskī mehneschoem nostahdija gar Turku rohbeschu, lai nabaga Serbeeschu semite netohp no Turkeem famihta, Kreevija wisu sħo laiku, ar tahdu gatawu armiju kari ne-usnemdama, ir deewsgan wiħai pafauli apleeżinajus, ka wina nau kahriga pehz kara un uswareħschaham, bet ari pazeetibai ir reis faww gals. Tā tad ar katu azumirkli gaidam to finu. Ka Kreevijas armija eet pahri par Prut upi.

Pahr Turku semi sawekahs gan tagad it tumfchi mahkon. Walsts eekschā plohsahs nemeers, ar ko walidħħana nespēhi galā kluht, Bosnijā un gar wisu Greeku rohbeschu un us Kandijas falas. No malas lauschahs wihs Montenegro, drihs gan ari zeljees Greeku seme. Ari is Serbijas dsīrd, ka wina, karam zelotes, gan ari nespēhschoht to nupat nosleħgtu meera deribu tureht, rohbeschu aistiskħanas esohf biħstamas un tā tad winai gan aktal buhschoht soħbins roħka janem. Ta pateesi newareħs roħkas kħeppi tureht, kad ziti kristigi braħli ees kara pret Turku. Persija nupat ir ihxi Turkam peeprafijus, lai tai dohd atpakal Bagdadas apgabalu, ko preeskī laikem Turki Perseescheem atueħmuschi; ja nedohs, tad draude ar kari. Turka atbilde bij ta, ka winsch lila ap Bagdadu pahri regimenter sapulzeht. Tā tad ari Persija to paċċu dara. Kreewu ofizeeri ir turp aizinati, lai komandeere Perseesħu pulkus pret Turkeem. Kad nu pee wiseem sħeem eenaidneekem nahk wehl walsti eekschā wħedha, warena armija, kā tad fatruhdejus walsts lai spehj wehl pastahweht? Un til lihds kā Kreewu karaspēkhs eet par Prut upi pahri, tad kā dsīrdams ari Austrrijas karaspēkhs grib no ohtrā puses nahkt Turdōs eekschā un nemt Bosniju sawā sinā. Kur lai tad Turks nemi speħkus us wiħafni puseħm astħawhekk pretim? Sinams tureties winsch turefes, iħpaċċi pirmā laikā, it duħschigi pretim. Zit speħdams, armiju kohpā fadabujis, Turks ir panahzis lihds Donawas upei pretim. Tur nu ohtrā pusē saħħas Rumenijas roħbesħas; bet pirmā kahrtā Turkam miħlak, kad pirmais kara pohħis isplohsahs labak sħeħħas roħbesħas nekk wina paċċha, un winsch raudsihs par Donawu tilt. Tapat winsch sawā augħsprahibba reħķina wehl arweenu, ka ari Rumenija pederohħt pee Turku walsts un ja kas tur kahju eesper, tad tas jau ir Turku walsti aistizis. Ari Englante dohdoht Turkam taifnib, kad winsch tā reħķina. Tapet tad, tilħihs kā Kreevi Rumenijā eenahħks, gan ari Turki buhs tur pretim. Zitti no Sultana padohma dewejeem to skubina, lai winsch nemas negoħda Kreewu usbruxxħam, bet lai pirmais kari peeteiz, ko tatħbi wiħadi grib, tad wifli Turku-tizigiee nahkschoht jo sīrdi lihds; bet Englante rauga to no-wieħħi, lai Turks ne-issiktohs kā tas ihsta kara zehlejs. Rumenija raudsihs no sawas puses gudri istureties un ari Turku duħmas nowehħi. Wina noteiks, ka wina pati nemas negrib

*) Luhħu īstajus, lai to Turku fumes kara lankahrti, to pehru peseħħi jahm, tura pee roħkas un uśmellex tħalli weħħas.

kara lihdsjanktees. Bet Kreewu spehks warbuht eenahks un nofaziks, ka Rumenijai nekahdu skahdi negrib dariht, kamehr neleegsees doht, kas waijadfigs; tad wijs tilks skaidri aismakhaats un semi ne-aistiks, bet ja pretojées, tad, ka jau kara laikā, draudehs nemt, kas waijadfigs. Us to tad Rumenijas firsts neko ne-atbildehs, bet buhs smallki paklausfigs. Turks winam neko newarehs pahmet. Sinams, fawu semi fargadams winsch fawelk ari fawu spehku un ne-ataus Turkam nekahdus warasdarbus dariht. Us 26. April ir fajaulta tautassapulze, lai ta ir lihds nomohdā, kad tik tumfhi mahkonī nahk. —

Wehl no Pehterburas. Gewehrojoh fenaiko laiku nefahrtibas, kahdas pee provjanta eepirkchanahm preeskj armijas notikuschas, japprezzajahs, ka tagad preeskj Kreewijas armijas karaspēhka ir eewesta ihpascha kontrolles buhchana, kur pee katra armijas kohra ihpaschi usraugi klah buhs un us tam luhkohs, waj tahs preeskj karaspēhka waijadfibahm atwehletas nandas un materiali tohp ari pateesi un pareisi isleetati; wini buhs klah pree wiseem torgeem, pee eepirkchanahm un pahrdohschahm un partiju fanemschahm, lai no krohna mantibahm ne augsti ne semi nedsen netaifnu pelmu.

No Kishinewas. Padpalkawneeks no 1. Donas fasaku baterijas, Paramonows, deht daschadahm netaisnibahm pret saldateem, tapat ari krohna mantas aisskarachanu, tika us kara teesas spreediumu no deenesta issunnts.

No Kreewijas klohstereem kahdas 300 nonnes ir meldejuschahs, ka grib eet par slimu kohpejahm kara lasaretēs.

Pehz Kreewu finahm Turku ihstahs armijas leelums nesneedsoht pahri par 443 tuhkt. kara-wihru; tee zili pulzini eshoft tik wasanku puduri, ar kahdeem newar nekahdu karo west. Ta leela dala spehka steepjahs tagad gar Donawas upi, kahdi 132 tuhkt., weens kamols stahw pee Widinas, ohts starp Rostschuku, Silistriju un Warnu (skat. lank.). Pret Montenegro paleek 39 tuhkt., gar Greeku rohbeschu 13,000, ap Konstantinopoli 25,000, pa walstseefchu isdealitos pulsos lihds 30,000; us falahm 8000; Asija pret Kaukasiu kahdi 80 tuhkt.; bes tam wehl tahs garnisones zeetolknōs. Tas spehzigakais kamols stahw pret Widinu (50,000), tam ir fawi 2 tilti lihds, ar ko waretu pee Widinas pahri eet par Donawu.

No ahrsemehm.

Berline. Bismarks ir aissbrauzis us fawu muischu Lauenburgā, kur grib laizinu atpuhstees. Bet deewssin waj tur ilgi paliks, jo schinis deenās kā rāhdahs, kur gan karsch plishahs walā, keisars gan wehlejées fawu padohma deweju ap fewi redseht. —

Austrijas erzherzogs un karaspēhka pahrwaldneeks Albrechts 6. April swineja fawus 50. gadu amata-fwehktus; winam ir ari Kreewusemē 2 gohda regimenes; tahs nu bij suhtijuschas apfweizinatajus us Wihni. Schis erzherzogs miht sirsnigā drāndisbā ar Kreewu Keisaru un wina lihdsnopelns tas ir, ka tahs 3 keisaru walstis tik zeeti kohpā turahs. Lai tad ari schi fwehktu deena siiprinatu tahs faites, kas nahkofchā laikā warehs israhdiht fawu spehku.

No Konstantinopoles. Nesen wairak Turku studentu bij suplikī pataifuschi un eesneedsa to waldischanai; luhds, lai schahdōs behdu laikds fazohit mahjā gudro galwinu, fenaiko leelwesiru Midatu. Gan nu jaunkeem neklahjahs waldischanai ar fawem padohmeem usbahstees, bet ta strahpe ari bij

deewsgan bahrga. Tam pirmajam, kas to rastu bij israfstijis, līka 200 zirteenus doht par kahju pehdahn, (ta ir Turkos parasta meefasstrahpe); jauneklis pee schahdas breefmigas nofodischa-nas fawu garu islaidis.

Montenegras firsts Nikolais pahri nedelas atpakał rakstijis pee weena leisara grahmatu, kurā faka, ka Eiropa to tatschu no wina landishm newar peepriah, lai tee dīshwo bes maires un uhdens, bes semes un bes gaisa. Winsch faka: Juhra mums ir aisslehgta, angligu lauku mums nau, andeli nefpehjam dīsh, muhsu plikee kalmi muhs novahrdīna. No tahm 84 kīadratjuhosehm, kas muhsu Montenegras semiti istaifa, ir tik 40 apdīshwojamas un us fchi masa stuhrīcha nespēj tee 200 tuhktoschi zilveku pahrtikt. Turklaht 1862. gadā, kur Turki ar fawu waru mums usbruks, mums eedewa rohbeschlihnijs, kahdas nespējham pazeest. Tapehz mehs zeram, ka leelvalstis mums to par laumu nenejs, kad ar fawu sohbīnu gribam labaku dīshwi few gahdatees.

Montenegras karaspēhka pirmahs rindas jau 6. (18.) April bij nostahdijuschahs Dugas kalmu schaurumā, deenvidōs no Gazkas (skat. lank.), kur Turki no Suleiman Pašcha waditi nahk pretim un grib issauistes zauri lihds fawam zeetolknim Rīfītjch, kas tai lihkumā pee Montenegras rohbescheem un mirest badu. Montenegrofchi atkal grib scho zeetolknī fawās rohķas dabuht. Tee abi meera deretaji, ko Montenegro bij us Konstantinopoli suhtijusi, mahjā braukdam i nobraukuschi us Odefu un gan ari brauks us Kishinewu nodirdeht, kurp Kreewu karaspēhks dohsees.

— Englante Kreewijas weetneekam Schuvalowam ismetu tohs wahrdus, ka winas azis wehl stahw spehka Parises deriba, kur walstis apnehmuschahs gahdah, ka Turku feme netohp aistikta. Bet wehl jau tas ari nau notizis un kad ari Kreewi ko eenemu, waj to ari gribehs muhscham patureht, to jau wehl waijaga nogaidiht. Schuvalows ir nobrauzis us Berlini. Kaut gan Englantei lohti netihsami redseht, ka nu Turku nespēj wairs glahbt, to mehr tapehz ween ta fargasees pulka janktees, jo to sin, ka tad ari zitas walstis nepaliks meerā. Tik us to wina tagad gudro, kad Kreewijai ar eenem-schanu labi weiktohs, tad wina grib steigtees pee Konstantinopoles un raudsīht to un gan ari Egipti glahbt fawās rohķas. Bet deewssin waj Turkeem tahda draudisba patiks, jo tahds draugs, kas ko atnem, nau wis dauds labaks par eenaidneeku. Wehl dsird, ka daschi Englanter oszeeri cimohit ka fawwalneeki Turku armijā un gribohit lihds karoht; waldischana finams teiks, ka no tam neko nesin.

Japaneescheem, ka leekahs, it labi patihk muhsu Eiropas feeweschti. Japanes weetneeks Berline nupat apprezejahs ar weenu Wahzu kundseeni; tagad dsird, ka Japanes krohna mantiecks, kas tagad Berline usturahs un eet karaspēhka, eshoft few par laulatu draugu isredsejées weenu lohti skaitu atraitni no weena Frantschu kārā kritischa Wahzu wirsneeka.

Zikejadas dīshwibas wirs semes? Kahds dabas finat-nibū profesors isrehkinajis, ka tagad eshoft pee 130 tuhkt. fortes radibu un prohteet: 2000 sihdinataju dīshwneeku, 7000 putnu, 1500 rahpotaju, 8000 ūju, 100 tuhkt. insektu, 4000 tahrpu, 4500 polipu, 1400 infusorijchū un beidsoht ta radiba, kurā pats profesors peeder.

Bisjaunakahs finas.

Kishinew. 12. April tuhlt pehz tam, fa Keisara klahibuh-schanā manifesta lara pulkeem bija preesschā lashts, schee trijas weetās, pēe Uingeni, Beshtani un pretim Kubajai pahr rohbeschahm pahri gohjuschi. 13. April wini apaksh vallawieka Bislyuski vadishchanas eenehma Galazu, Seret-tiltu un Brailu ar Barbosch-tiltu. Leek snohts, fa Masaja Asja pēe Aleksandropoles jeb pēe Korfes zeetokhnā Kreewem pīmais kautiñsch ar Turkeem bijis. Klahtakas finas wehl truhkst.

Konstantinopole. Sultans sāweem karawadoneem pawehlejis, lai nefahk Kreewem usbruhkt, bet lai wairak us pretureschchanohs fataisahs, tomehr ihvaschi lai turoht wehrā Krimes salu un Kaukasju. Sultans issludingjis lara manifestu, kura heidscht apohlaks, ar prōveschha Muhameda svehtu farogu pats karā dohtees un ja waijaga, ari faru dshwibū par tehwiju nodoht, jo schis karsch esht svehts tizibas karsch. Tā gan sohlijis, tomehr turenas awischneeki netz wis, fa pēe armijas eeshoht, jo tilpat Sultans pats fa ari wīra ministeri bishabhs fa, tilkhds wiñsch no Konstantinopoles buhs isgahjis, tur tublit ari dumpis buhs kahjās un, ta no trohna zelta Sultana partija winu wairs nezelaidihs galwas vilsehts eefschā, bet winu no trohna nosweedihs un wezo atkal us trohna zels.

Belgrade. Turku leelwestre peepraisjīs no Serbijas, ar ko nesen meru salihka, lai taujoht Turkam ar karapēhku sawu zelu nemt zaur Serbiju un Kladowas pilsehku panemt. Serbijas firsts tuhlt ūfauzis ministerus un us winu weenprātigu nospreeschhanu laid-Turkam ar telegrafu to atbildu, fa ar erohtscheem rohkās wineem leeg-schoht zaur Serbiju zelu nemt.

Jelgava. 17. April, Keisara dīsimshanas deenā, wīsās hānizās vateikshanas un aislubghchanas Deewakalposchanos tova noturetas. Pilsehta draudsei mahzitajs islašja Keisara manifestu preesschā un ar wīsu draudsei kohpā aislubhds Deewu par laimigu un isdewigu karu.

Kishinew. 15. April muhsu lara pulki eenahfuschi un apme-tuschees Galazes, Ismaila un Kilijs pīls. Bisfur laudis tohs ar preku sanahma, Turki eeloususchees Serbijā.

Par teem kautineem us **Kaukāzijas Turku rohbeschahm** teek snohts:

12. April. Muhsu jahtneku pulsam, Nishegorodskas dragu-neem un nezik kasaleem mas kautiñsch bijis ar Kurtashu jahtnekeem, kureem wairak saldatu noschouli, ari wehl zīta weetā schah-wuschees, te mums weens, Turkeem 4 saldati krita. Schai pīrmā karadeenā muhsesi sawangoja 7 Turku wirsneekus un 100 saldatus.

13. April. Muhsesi stahw pēe Kiil Tschachitschak (us zela no Aleksandrowss us Korfes zeetokhnī). Sem generala Oklobschio wini diwās portijās dewahs us preesschū, no furas weenoi, sem generala Denibekow, it ass kautiñsch bijis pēe Muchoster. Turkeem atnehmuſchi barakulehgeri. Mums krita kahdi 30, ari artile-rijas majors Musch-lews eewainohts.

14. April. Turku karakugi aofchoudijschi Sw. Nikolai, bet drīhs atkal aibrauna. Mums krita 1 unterofziers, 1 saldati eewainohts.

15. April. Muhsu kahjineeki nonabza lihds Rjuruk Daru, jahtneki lihds Subotin un Chaisky Walk. R. S.-s.

Wehstulite is Baufkas.

Baufka ir muhsu „maises widutscha“ mahte; ta fasalus-fasilds, nowahrguschus atspirdsna u. t. pr., bet tomehr ari schai eenaidneku netruhkfst; dasch nosauz to par schihdu ligsdū, un kas sin kahdas palamas wehl tai jazeesch! Lai nu buhstu fa buhdams, mehs Baufkai winas gohdu ne-atrausim, tohs ewehrojamakohs derus un neris usshimedami. Tā leelaka fuga schē ir schihdu fuga; schi fuga tadeht ari patur preessch-rohku. Tā nospreesch, zīk katru tīrugs deenu — ohtdeenās un peektdeenās — lauzeneku prezē mafsa: ir wairak eewests, nospreesch mafak, ja mafak, atkal wairak. Nedohmajecet, fa

wineem tahda māsa „birscha“ fa Nihgas tirgotajem; wineem ir leelaks nams — tīrugs plazis, scho pahrtaiagajuschi wini tik pat prezē wehrtibū noñwer fa indiju, us lohti un ja tu tad pahrtleku kauljees, tad — brauz us mahjahn raudadams.

Tā daschas masas wainas atstrihkejam, tad muhsu schih-dini ir lohti valihdfi; tee labprāht aisdohd prezī un ari naudu. Peht winu talmuda teem ne-esht intrefes brihw nemt — tā es dīrdejīs — un to tee ari nedara; ja tu simtu rub. nem, wini tikai leek usratstīht 150 — us pušgadu! Us ohtru pušgadu tēw waijag aismakfaht. Waj nau schehligi schihdini?! Waj tā Baufka pa sprihdi ween tik us augšču war kahpi? Bet kā ta skaidraka debefs kahdreis ahtri jo ahtri apmahzahs, tā ari muhsu schihdini negrib wairs naudu doht, tapehz fa daschi spitali leek teem ar wīfahm „wēflehm“ noluhkohst. Bet kād nu schihdinsch wairs naudas nedohs, waj tad nebuhs rāses, kam nau māses, kam nau naudas? Baufkai winas „klubes“ nams ir no leela swara.

Schē jan sen Wahzi isrihkoja teaterus, weesigus wakarus u. z. Tagad ari schi apgabala Latveeschi to wairak reises dari-juschi. Pateefi jaust!

Kad reis isdsirdahm, fa no Jelgawas us Baufku ari dsels-zelu willschoht — esht jau eemehrohts, tad mehs lohti pree-zajamees. Schē ir ihsts māses widus un schnahkdamais chrfelis buhstu mums dauds gruhtumu nowehrīs, daschu pēnas awotu atwehris. Bet — ar schihdu fakoh — schabas! Par Leelupes tīhrishanu jau ne til nerunasim. Tam gan taisniba, kas fazija, fa „lihds tam laikam mehnesis wehl dauds reis us-ees un no-ees — un mopsis to wehl dauds reis aprees.“

Par skohlu skaitu, Baufkas leeluma labad, newaretum brehkt. Mums schē ir gan aprīlka, elementar- un meitemu skohla, bet ari tur wehl dauds ko wehleetees. — Wispirms deretu apriņķa skohlu paleelinaht; jo tagad schē netik ween elementor skohlnieki attēl ar faru „reis“ leezibū, bet ari skohlnieki is draudses skohlam, tomehr truhkuma labad newar tilk usnemti. Wehlejams buhstu, fa us schahdu paleelinafchanu weli negaiditum, kā Baufkas schihdi us Mesiju.

Gribu tē wehl par weenu leetu runaht: Latveeschi awīshu lafitaju skaitis no 4 us wairak nekā $5\frac{1}{2}$ tuhktostchi pēc-audīs. Kā dsīrdū, neweenai lapai Baltijas gubernās nau tik dauds lafitaju, kā schai. Kā tas ar zīteem laikrafsteem, pateefu atbildu us to newaru doht, bet gribu tīzeht, fa Latvju tanta laikrafstu labumus sah gan jan atsīht un winu puhlinus ari turpmāk atmafkahs. Ibhsti gribetu fazīht, fa Latveeschi ari atsīht, kā ta tanta, kura wairak laikrafstu lāsa, wairak attīstahs. Bet kapehz daschi no muhsu laikrafsteem us tik wahjahn kahjahn stahwejuschi, fa teem waijadseja beigtees? Waj teem truhka lihdsstrahdneku? To netizu. Mums tagad ir rakst-neeki kā fehnes pehz filia leetus; raksta mahzitajs, skohlotajs, students, fainmeeks, kalps, ir pats zuhlgans u. z. — Redaktora galdam pateefi netruhkfst rakstu, bet ta ta leeta, kā waijaga tīkuschi un gudri rakstneku derigus graudus un graudinus no pelihm atschirk. Tā gan ir ta waina, kapehz daschi laikrafsti newar pastahweht un ar schaubigahm azīhm nahkotnē luhkojahs.

Nesen Jelgava, Weinberg k. weefnīzā awīses lāsoht, man labs pasīhstams peenahk un lihds, maj ari schis newaroht awīses dabuht. Es finaju, fa schis sawā muh-

„Waj grībeet pastelleht?“ „Ja — bet waj warehs dabuht?“ tika atbildēts. „Nu, strehkītis gan aistezejis, ka mehs schi gada nummurus jau daschus dabujuschi, bet tomehr wehl wareseet gan dabuht. Kahdu laikrakstu pastellefeet?“ Es teesham dohmaju, ka schis, karsch pateesi tohs 10 rubl. par wiseem muhsu laikraksteem spehj it labi aismalfaht, tagad jel kahdu pastellehs; alutinsch tam ari bij fawu kurashu eedewis un kurashā nereti ari daschu labu padara, kas bes kurashas buhtu ilgi bijis jagaida; es issstahstiju, zit̄ latris laikraksts maksa, un dohmaju, mans slimais buhs dseedinahts; bet tē, kas bij, kas nebij, sirdigais avischu lasitajs faka, ka winsch tik̄ schihs nedelas num. grīboht pirkł — zit̄ tas maksojoh? Es nesinu, waj slitti jeb labi bij, bet es fmehjohs un ar mani wehl ziti; — winsch grībeja par — 5 kapeiki schihs nedelas nummura iisslāitees! Ko zit̄s buhſchoht rakstīt, to tas no ziteem buhſchoht dīrdeht! Scho lasoht, laipnais lasitajs, nemas newari schaubitees, ka mums wehl dauds tahdu slimneeku.

Swahrguta Kubis.

Behdu wehsts.

Mehs Waltaiku Kalnamuischneeki esam zaur peepe-
schu behdu wehsti lohti istrauzeti un dñili noskumdinati; katra
buhdinā pee mums 7. Merz f. g. mehdsā tee behdigi wahrdi
atskaneht: „Ak Rungs! Ak Rungs!“ Muhsu z. leelskungs,
Theodor baron von Medem, kutsch ar sawu laulatu draudseni
weentulibā Jelgawā dñishwoja, 6. Merz f. g. zaur peepeeschu
nahwes stundinā no schihs pasaules, tikai 61 gadu wējs, ir
tanis debes dñishwojlos pahrzelts. Zik nelaika nahwe wifus
wina peederigus noskumuschihs padarija, to neweena sirds ne-
spehj isteikt. Neweens nedabuja no wina wairs kahdu wahr-
dīnu dsirdeht, jo leelskungs fewi gurdens jufdamees mehdsā
deenwidu duſeht eet un tā nu ir aismidjis un duſehs lihds tam
jaunajam fwehtrihtam, kad tahs debefu basuhnes atskanehs un
winu un wifus no tahs garahs duſehanas mohdinahs. Nelaika
weenigais dehls, kas pee tehwa nahwes nebijsa klaht, jo jaunais
leelskungs tehwa weetā muischas jau daschu gadu pahrvalda un
ruhpigi tehwa pehdās staiga, 6. Merz f. g. febu wakarā sunu
dabuja, ka mihijsams tehws lohti faslimis. Tuhdal, naikts
aukstunu, negaisu un tumſibu nebehdadams, dewahs zelā.
7. Merz rihtā agri aisklūa pee tehwa nama durvihm, bet, ak
behdas! mihijs tehwis jau duſeja nahwes gultā un wairs sawam
behnam preti nesmaidijsa. — Mehs nelaika z. leelskunga pa-
walstneeki 7. Merz dabujahm to sunu febu wakarā par wina
mirschanu. Zeenijams leelskungs muhs ir waldijis sawā wal-
dñishanas laikā kā ihstens tehwis behrus. Pateesiba bija pee
wina atrohnama un schehlsfirdibū winsch allasch faweeem pawalst-
nekeem rāhdija. Neweens truhkuma zeetejs no wina durvihm
ne-aigahja ne-apgahdahts un par sawu lauschu labflahschanoħs
winsch allasch ruhpnejahs. Taifnu teefu kātram nefā un launus
darbus nihdeht nihdeja. At padohmu bija wifur un kātram
palihdsigs, kas tik winam pebz padohma luhdsahs. Winsch
bija ihstens tehwis faweeem laudihm un warehs ar preeku tohs
wahrdus dsirdeht: Tu efi ustzigs bijis pee masuma, es tevi
eezeljschu par wairumu! — 13. Merz wina atdīſiſchhas meeſas
kapa kalmiņā guldiņajahm. Bija ihsti jauka deenīa! Pawadi-
taji ceradahs simteem, tuwi, gan tabki, kas bija nahluschi

muhſu mihiſu leelkungu ſemeſ-likhpī guſdinaht. Mahjās zeen. mahzitaja k. runu wahzu walodā tureja, peeminedams, ka mihiſtojams tehwſ nau miris, bet tik apguſlees lihds tai leelai augſchamzelschanas deenai. — Likhis tapa no 8 leelkungeem nemts un us leeweneem iſneſts, fur tad muſchu laudis preti nehma un aifneſa lihds ſirgeem, ar kureem likki lihds kapeni noweda; tad nehma ſumneeki un neſa fawu tehwu lihds kapu wahrteem, tad atkal muſchu veederigee un beidſoht noguldiſa wiſu ſtarp tehwu tehwem. Kapu runa bija latweeſchu walodā; mahzitaja k. atgahdinaja, zik leelu miheſtibu Kalnamuſchneeki pee fawa weza leelkunga miſchanas ſaudefuſchi; iſ klaufitaju azihm afaru ſtraumes par waigeem riteja. Daudſi lehnā balfi iſſauzahs: Af Kungs un Deewſ! — Muſhu leelkungs! muſhu tehwſ! — Pehz beigtaſ runas, kad jau nelaikis bija guſdihts, atſka-neja no Kalnamuſchas jaunekleem un jauneklehm ta dſeefmina: Swehti Kungs un fargi ic. — Kad kaps bija aifdarihts, tad kapeneeki iſſchlihrahs un derwahs fatrſ behdigſ fawā pajumtā, fawam nelaika leelkungam faldu duſu wehledami. — Nelaika leelkunga miheſtibas peemina paliks pee Kalnamuſchneeleem nemirſtiga un behrnu behrni wiſu ſchelſtardibu daudſinahs. — Meers lai ir wiſu pihſchleem! —

Bee mihlahs kapa.

1

Puunakts flahtu, weentuls stahwu.
Dohmigs flatohs tahlumâ, —
Rohkâ pumpurihts, ko rahwu
Zitkaht „tai“ preefch wainaga.

2

Baltee seedi sawihtuschi,
Pat bes faules karstuma;
Saldo smarschu saudejuschi,
Kritiks semê drihsunâ.

3

Sahrtee waigi nobahluschi,
Dschwes seedu pilnumâ, —
Laipnee smaidi nosflichkuschi,
Baqahjibas d'silumâ.

4

Stalstahs fruhtis sapno ilusi
Dsestrâ kapa kalnina,
Nahwes meegu pahrzeetuſi
Newainiga firfina.

5

Steidsees nahwes engel steidsees !
Wed man drihs pee mihlakas. —
Dishwes laime, preeks man heidsees —
Nebild firdi zeribas. — K-ku Janis.

Drukas mīsejums. Viss. ūnās 15. numurā, 14. rindā no augšēnes, nelaši viē: "bet ori wiixem to fwiehttu vilfetbu Kerbellu" — bet iā: "bet ori to wiixem fwiehttu vilfetbu Kerbellu."

At Building.

T. S. Tureju par labalu, ihfumā sanemt. **D**eeefmūai truhlti wifas
flunstusbuwes. **L**atw. aw. apgahdajis.

Latv. Uzischiu apgabdatajs: J. W. Safranowicz.

